LIETUVOS URBANISTINIS FORUMAS

LUIT

REZULTATAI

LIETUVOS URBANISTINIS FORUMAS - 2017

„PASAKOJIMAS. UŽDUOTIES KŪRIMO ĮRANKIS“

KŪRYBINĖS DIRBTUVĖS

2017 PANEVĖŽYS

DIRBTUVIŲ TIKSLAS

Diskutuoti ir praktiškai išbandyti *Pasakojimo*, kaip užduoties kūrimo įrankio, metodologiją. Ją galima pritaikyti kiekvienam dirbančiam su miestų viešųjų erdvių, darnios susisiekimo infrastruktūros ar bendruomeninės programos projektų miestuose ir miesteliuose inicijavimu.

KODĖL *PASAKOJIMO* METODOLOGIJA?

Pasakojimas yra lengvai suprantama forma, leidžianti susikalbėti skirtingų sričių specialistams. Rašant projekto *pasakojimą*, yra nustatomi su projektu susiję asmenys, alternatyvūs finansavimo šaltiniai, projekto įtaka aplinkai, socio-ekonominė nauda. Projekto *pasakojimas* padeda išgryninti aiškius projekto tikslus ir susieti su valstybės ar tarptautinėmis miestų vystymo direktyvomis.

Dirbtuvėse dalyviai buvo skatinami pamatyti, kaip palyginti mažos intervencijos prisideda prie nacionalinių ar globalių vystymo tikslų įgyvendinimo*. Šis metodas yra būdas integruoti nacionalinius vystymosi tikslus į urbanistinių projektų užduotį.

DIRBTUVES MODERAVO:

Gintarė Norkūnaitė
E: gintarenorkunaite@gmail.com

Živilė Šimkutė
E: z.simkute@gmail.com

Viktorija Marozienė
E: viktorija@mmap.lt

* Dirbtuvėse buvo nagrinėjami Tvaraus vystymo tikslai (https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs)

Metodologija šiuo metu naudojama rengiant Roterdamo miesto vizijos projektą. Dirbtuvių pradžioje Roterdamo miesto viziją pristatė Olandijoje įsikūrusio urbanistikos ir miestų planavimo ofiso „POSAD Spatial Strategies“ urbanistė Gintarė Norkūnaitė. Tai tapo atspirties tašku analizuojant Lietuvos miestams aktualias iniciatyvas.

Roterdamo vizija: Dėl besikeičiančio Aplinkos vystymo įstatymo, Olandijos miestai turi paruošti miesto vystymo vizijas. Jos, kitaip nei buvę planavimo dokumentai, leis vykdyti projektus, integruotai sprendžiančius miesto problemas, užtikrins gyventojų, verslų ir valstybinių institucijų bendradarbiavimą formuojant miesto ateitį.

Tidal park, Omgevingsvisie Rotterdam, 2017

NAGRINĖJAMI HIPOTETINIAI PROJEKTAI*:

1) DVIRAČIŲ TAKAS

VIETA: Kaišiadorys, Gedimino gatvė ir prieigos

IŠŠŪKIS: Pritaikyti pagrindinę gatvę saugiam dviratininkų eismui

2) BASEINO REKONSTRUKCIJA

VIETA: Kaunas

IŠŠŪKIS: Baseinas yra labai prastos būklės, tiekia tik plaukimo paslaugas, visi norintys vaikai netelpa, bendruomenę priima tik 2 val. per parą, neturi savo sporto salės, darbuotojų erdvių.

* Pasirinkti projektai nėra tikros iniciatyvos, naudojami tik kaip pavyzdžiai.

METODOLOGIJA

Pasakojimas - sakytinis ar rašytinis tekstas, kuriame pateikiamas asmens *pasakojimas*, istorija apie chronologiškai susijusius įvykius ar veiklą, dažniausiai apimantis ir individo jausmus, nuomones, vertinimus.

Projekto *pasakojimas* - *pasakojimas* apie projektą, kuriame:

pagrindinis veikėjas - asmuo, institucija ar imonė, inicijuojanti projektą
veiksmas - projektas
veiksmo vieta - projekto vieta
antriniai veikėjai - asmenys, kuriems naudingas/žalingas aprašomas projektas.

Kurti *pasakojimui*, buvo naudojama struktūra, susidedanti iš klausimų:

Koks tai projektas?
Kas inicijuoja projektą ir kodėl?
Kam ir kaip šis projektas naudingas?
Kokie konfliktai gali kilti?
Kaip projektas integruoja Tvaraus vystymo tikslus?

1 | DVIRAČIŲ TAKAS GEDIMINO GATVĖJE, KAIŠIADORYSE

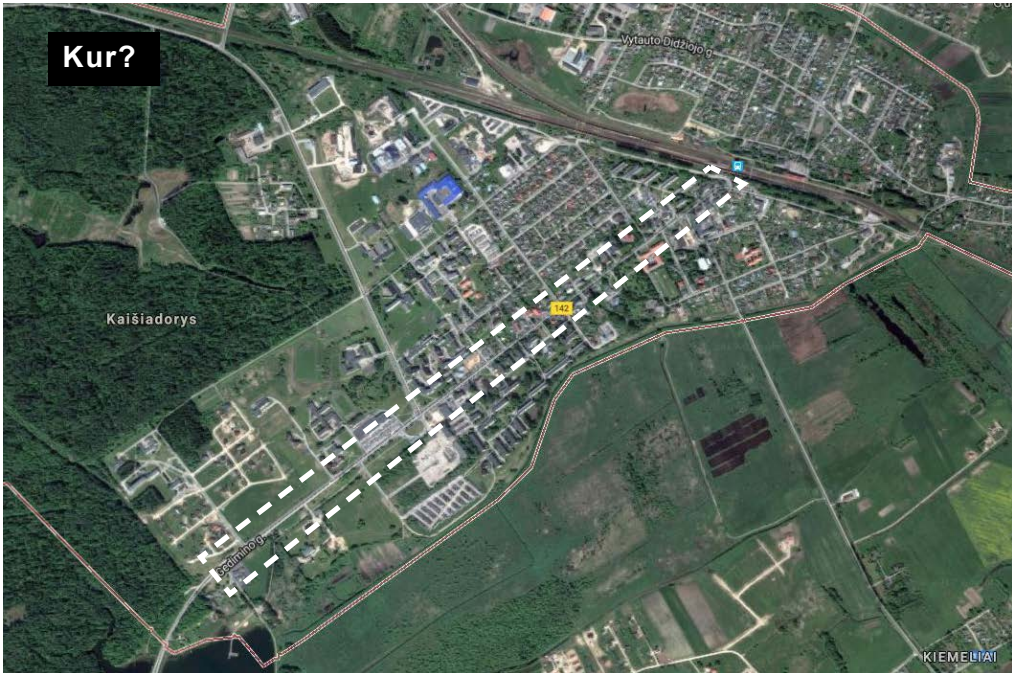

Gedimino gatvė yra pagrindinė miesto ašis, jungianti valstybines institucijas, prekybos vietas, pagrindines miesto viešąsias erdves. Šia gatve gyventojai kas rytą keliauja į darbus ir į mokyklas.

Didžiausi transporto srautai gatvėje susidaro rytinio piko metu.

Daroma prielaida jog didžioji dalis vairuotojų yra tėveliai, vežantys savo vaikus į mokyklas, prieš keliaujant į darbus rajono apylinkėse ar Kaune. Taip yra todėl, jog vaikai, nors ir norėdami, negali pasiekti mokyklos patys, nes dviračių takas, vedantis iš gyvenamųjų kvartalų, vos pasiekęs miestą, nutrūksta, o judėti važiuojamąja dalimi yra nesaugu. Matydama šią situaciją, miesto savivaldybė ir dviratininkų asociacija inicijuoja dviračių tako tiesimą miesto pagrindinėje gatvėje.

Remiantis Olandijos miestų patirtimi, dviračių takas yra tiesiamas abiejose gatvės pusėse. Tai 1,5 m juosta nuo važiuojamosios dalies atskirta žaliąja juosta. Pėsčiųjų ir dviratininkų zonas skiria aukščių skirtumas.

Esama situacija

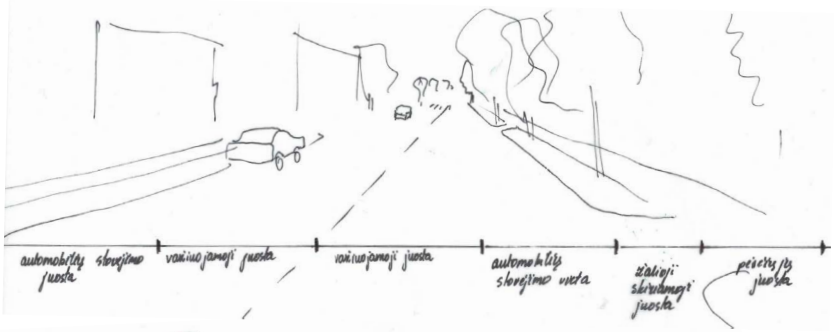

Siūlymas

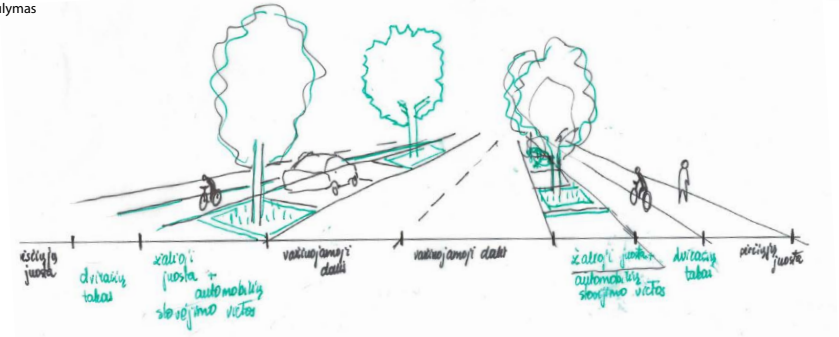

Dabartinis gatvės profilis – dviejų priešpriešinio eismo juostų gatvė su automobilių stovėjimo vietomis gatvės kraštuose.

Ši automobilių stovėjimo juosta yra integruojama į naują žaliąją juostą, už kurios yra įrengiamas dviračių takas.

Vaikams: Saugus dviračių takas iki mokyklos leidžia vaikams mokyklą pasiekti dviračiu patiems. Dviračių takas taip pat jungia mokyklą su užklasinės veiklos įstaigomis, suteikdamas galimybę aktyviau dalyvauti būreliuose ir neformaliai sportuoti. Vaikas po pamokų neturi laukti iš darbo grįžtančių tėvų, kad būtų parvežtas namo ar palydėtas į būrelį.

Formalaus ir neformalaus mokymo įstaigoms: Važiavimas į mokyklą dviračiais skatiną mokinių fizinį aktyvumą ir taip prisideda prie sveikos gyvensenos įpročių mokykloje formavimo.

Verslams: Judėjimas dviračiu yra lėtesnis nei važiavimas automobiliu, todėl dviratininkas labiau pastebi, kas vyksta šalia gatvės esančiuose pastatuose, viešosiose erdvėse, gali dažniau sustoti. Sumažėjus motorizuotam eismui, gatvė tampa patraukli lauko terasoms įrengti. Todėl pagrindinėje gatvėje esančios parduotuvės ir paslaugų teikimo įstaigos susilauks daugiau klientų, prie gatvės stovinčių daugiabučių pirmi aukštai taps patrauklesni naujiems verslams ir galimai bus transformuojami.

Miesto gyventojams: Miesto gyventojai, propaguojantys sveiką gyvenseną, gali dviračiu saugiai ir greitai pasiekti darbus. Taip pat, dviratis yra alternatyvi transporto priemonė tiems, kurie neišgali nusipirkti automobilio.

Miestui: mažinamas motorizuotas ir didinamas nemotorizuotas eismas, kuris prisideda prie gyvesnio ir sveikesnio miesto, didina prie gatvės esančių viešųjų erdvių (parko, aikštės) saugumą.

Susisiekimo ministerijai: Tiesiamas dviračių takas gali tapti dalimi regioninio dviračių tako.

Su vairuotojais: pertvarkius gatvės profilį sumažės automobilių stovėjimo vietų skaičius. Šalia institucijų esančių stovėjimo vietų skaičius turėtų būti pakankamas.
Vairuotojai gali nepalaikyti projekto ir dėl susiaurintos važiuojamosios dalies. Tikrinti projekto tinkamumui, savaitei gali būti įrengta „pop-up“ (laikina) dviračių juosta.

Dėl privačios nuosavybės: pertvarkius gatvės profilį pagal pasiūlymą, turėtų būti išvengta konfliktų su šalia gatvės esančia privačia nuosavybe.

KAIP PROJEKTAS PRISIDEDA PRIE TVARAUS VYSTYMOSI TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO?

Dviračių takas skatina žmones judėti, mažina automobilių kiekį, o tuo pačiu ir oro taršą.

Mažinamas automobilių kiekis, tuo pačiu – naftos produktų suvartojimas.

Dviračiais gali važiuoti visi. Žmonės, neturintys automobilių teisių (vaikai) ar neišgalintys nusipirkti automobilio, dviračio pagalba gali nepriklausomai judėti mieste.

Suburiama miesto bendruomenė vykdant ši projektą. Auga dviratininkų ir sveiką gyvenseną propaguojančių gyventojų bendruomenės.

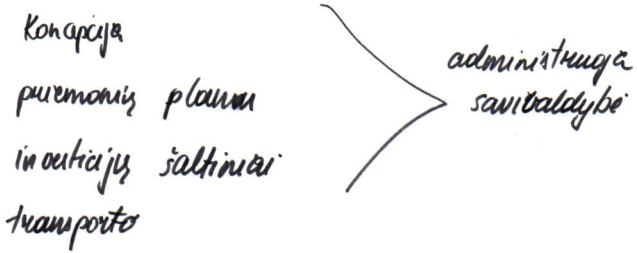

Kaip įtikinti vairuotojus?
Pop-up dviračių takas

Asmenų, įstaigų, kurioms tiesiamas dviračių takas yra naudingas, nustatymas leidžia identifikuoti potencialius projekto finansavimo šaltinius. Ar investuojama tiesiogiai į dviračių taką, ar prie jo esančias viešąsias erdves ar pastatus.

Kaip projektas galėtų būti vykdomas?

1. Parengiama projekto koncepcija ir komunikuojama su visuomene
2. Paruošiamas priemonių planas
3. Nustatomi investicijų šaltiniai
4. Projekto vykdymas

Numatoma, kad gali kilti pasipriešinimas iš vairuotojų pusės, todėl patikrinti projekto veikimą sugalvota daryti bandomąjį „savaitės/mėnesio dviračių taką“. Tai dviračių takas, kuris saugiai atskiriamas nuo važiuojamosios dalies. Tą savaitę savivaldybė ar dviratininkų asociacija nuomoja dviračius visiems norintiems išbandyti laikiną dviračių taką.

2 | ŠILAINIŲ BASEINO REKONSTRUKCIJA KAUNE

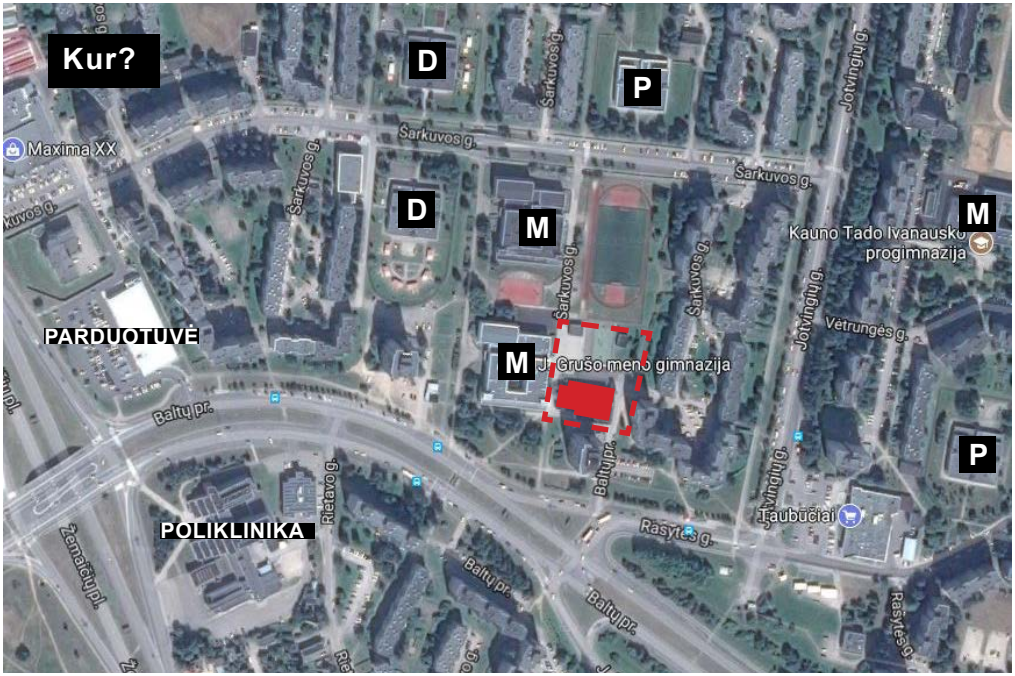

M Vidurinė mokykla **P** Pradinė mokykla **D** Darželis

Šilainių baseinas yra įsikūręs didžiausiame Kauno miesto mikrorajone - Šilainiuose, kuriame gyvena apie 40 tūkst. gyventojų. Baseinui skubiai reikalinga renovacija.

Baseiną supa dvi gimnazijos, netoliese yra kelios pradinės mokyklos ir darželiai. Aplink - daugiabučiai namai.

Baseino pastatas yra labai prastos būklės, tiekia tik plaukimo paslaugas, visi norintys vaikai netelpa, bendruomenę priima tik 2val per parą, neturi savo sporto salės, darbuotojų erdvių.

Projektą inicijuoja Kauno miesto savivaldybės administracija ir Kauno plaukimo mokykla.

Bendruomenės sporto centras Orklande yra geras viešo daugiafunkcio, į sportą orientuoto centro pavyzdys, nes:

- Skirtas miesto bendruomenės poreikiams
- Pastate įrengtos lanksčios erdvės įvairioms sporto šakoms
- Vystytas naudojant PPP modelį
- Pastatas pilnai pritaikytas įvairių amžiaus gyventojų poreikiams

Projektas yra naudingas Šilainių gyventojams, ypač vaikams iš aplinkinių darželių ir mokyklų, senjorams.

Kadangi Kaune yra baseinų trūkumas, juo galės naudotis visi Kauno gyventojai. Rekonstruojant pastatas bus pritaikytas žmonėms su negalia, kas pagerins jų galimybę naudotis viešomis sporto paslaugomis.

Šilianiai nėra turtingi bendruomeninėmis erdvėmis. Bendruomeninio pastato kūrimas papildys gan skurdžią rajono programą, skatins žmones sportuoti, naudotis rajone įsikūrusiomis visuomeninėmis paslaugomis, gerins rajono įvaizdį, pasididžiavimo jausmą.

Į projektą įtraukiant verslą gali kilti konfliktas dėl grafikų, paslaugų kainų, bendros projekto koncepcijos. Bendruomenės centras taps jaukesnis gyventojams, jei jie galės prisidėti prie centro interjero sprendimų, tuo tarpu verslo interesas turėti švarias modernias erdves.

Gali kilti konfliktas dėl automobilių aikštelių. Turi būti skatinamas judumas dviračiais, pavyzdžiui įrengiant CityBee dviračių atsiėmimo tašką.

Galimas konfliktas su gyventojais nes rekonstrukcija vyks jų gretimybėse.

Įrengiant baseiną kaip bendruomenės centrą, gali kilti konfliktas su Lietuvos plaukimo federacija. Siekiant užtikrinti bendruomenės poreikius, profesionalūs plaukikai gali būti išstumti iš baseino.

Svarbu derinti interesus ir poreikius, rasti alternatyvą ir, galbūt, galvoti apie papildomą baseiną profesionaliam plaukimui.

KITI PASTEBĖJIMAI

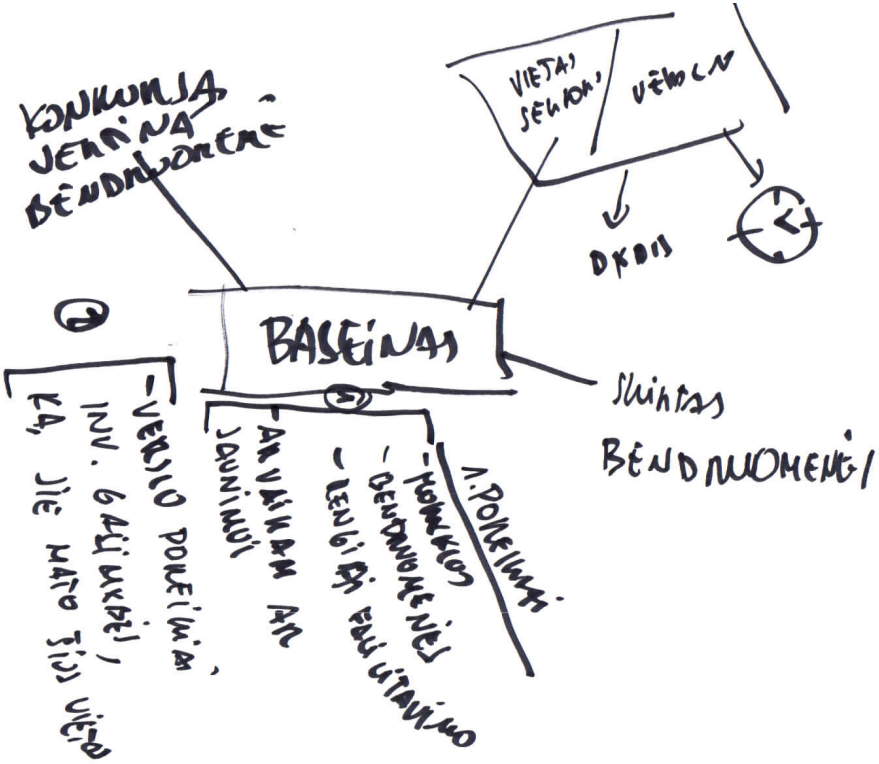

- Svarbu išsiaiškinti poreikius, nes galima numatyti, koks būtų win/win sprendimas kilus konfliktui.
- Konflikto sprendimas negali būti lose/lose
- CityBee nuolaida jei važiuojama į baseiną
- Kadangi projektas yra skirtas išimtinai Šilainių bendruomenei, ieškoti būdų prie baseino neįrenginėti papildomos automobilių aikštelės. Gal tai galėtų būti pilotinis projektas be automobilių aikštelės?

KAIP PROJEKTAS PRISIDEDA PRIE TVARAUS VYSTYMOSI TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO?

1. Sportas svarbus palaikyti gerą visuomenės sveikatą
2. Skatinama socializacija, įsitraukimas į viešą gyvenimą
3. Geras sveiką gyvenseną ir bendruomeninį gyvenimą skatinančio projekto pavyzdys

1. Prieinamos visuomeninės paslaugos pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms
2. Skirtingų poreikių grupių integracija

1. Gyvybingas, gražiai sutvarkytas, bendruomenei skirtas centras
2. Kuriamas atsiželgiant į vietos bendruomenės ir kitų interesų grupių poreikius
3. Turtina unikalų vietos identitetą

1. Vystomas įtraukiant verslą
2. Projekto idėjos generavimas vykdomas bendradarbiaujant su visuomeninėmis organizacijomis